

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ботаніки, дендрології та лісової селекції

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ННІ ЛіСПГ
Роман ВАСИЛИШИН

“ ” 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри ботаніки,
дендрології та лісової селекції
протокол №10 від “29” травня 2025р.
Завідувач кафедри

Юрій МАРЧУК

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП Садово-паркове господарство
Олеся ПІХАЛО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Інтродукція та адаптація декоративних рослин

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»

Освітня програма _Бакалавр_

Факультет (ННІ) _лісового і садово-паркового господарства_

Розробники: доц. Демченко О.О., к.б.н., доцент

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Опис навчальної дисципліни

(до 1000 друкованих знаків)

Завданням дисципліни є комплексна оцінка інтродукованих рослин в нових умовах зростання, опанування методів теоретичного прогнозування в інтродукції рослин, шляхів розширення асортименту перспективних рослин для подальшого впровадження. У курсі представлено теоретичні та прикладні питання інтродукції рослин, окреслені основні етапи історії інтродукції рослин в Україні та світі, охарактеризовано основні складові частини інтродукційного процесу, методи оцінки успішності інтродукції рослин, розглянуті методи теоретичного прогнозування в інтродукції рослин, висвітлюються підсумки та перспективи інтродукції деревних рослин в Україну. В процесі вивчення дисципліни студенти набувають практичних навичок оцінки успішності акліматизації, оцінки життєздатності та перспективності інтродукції деревних рослин на основі візуальних спостережень та інших методик.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	206 «Садово-паркове господарство»	
Освітня програма	назва	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	30 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	год.	год.
Лабораторні заняття	30 год.	8 год.
Самостійна робота	60 год.	102 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета узагальнення відомостей про інтродуковані деревні рослини, їх біологічні та екологічні особливості та перспективи використання в різних галузях господарства.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): 6. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): 1. Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем;

6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства;

11. Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.

13. Здатність застосовувати базові знання з екології, природно-заповідної справи, біоценотичного підходу в процесі збереження та реновації садово-паркових об'єктів;

15. Здатність здійснювати фітооптимізацію антропогенно змінених ландшафтів, різного функціонального призначення з врахуванням особливостей умов урболандшафтів.

Програмні результати навчання (ПРН): 3. Проводити літературний пошук українською та іноземними мовами і аналізувати отриману інформацію;

5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста;

16. Володіти знаннями, розумінням із фундаментальних наук, впроваджуючи їх у комплексному вирішенні питань природоохоронної діяльності, структури природо-заповідних територій, сучасних урбанізаційних процесів та оцінки інтродукованих рослин в урбофітоценози.

18. Демонструвати знання щодо сучасних та інноваційних методів проектування об'єктів різного функціонального призначення, будівництва, експлуатації та підвищення їх біологічної стійкості, екологічних принципів використання природних ресурсів в умовах урбанізованого середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

НАЗВИ ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ І ТЕМ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН												
	ДЕННА ФОРМА							ЗАОЧНА ФОРМА					
	ТИЖНІ	УСЬОГО	У ТОМУ ЧИСЛІ					УСЬОГО	У ТОМУ ЧИСЛІ				
			Л	П	ЛАБ	ІНД	С.Р.		Л	П	ЛАБ	ІНД	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1. Інтродукція рослин як наукова дисципліна													
Тема 1. Вступ. Інтродукція рослин як наукова дисципліна.			2						2				
<i>Генетичні центри походження культурних рослин.</i>					2						2		
Тема 2. Поняття інтродукція, акліматизація, адаптація, натуралізація.			2						2				
<i>Методи оцінки успішності інтродукції рослин</i>					2								11
<i>Біологічні особливості голонасінних деревних рослин в умовах інтродукції</i>							15						11
Тема 3. Культивована дендрофлора України			2										
<i>Методи оцінки у успішності акліматизації рослин. Шкала</i>					2								11

[illegible]

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ІНТРОДУЦЕНТІВ.													
<i>Біоекологічні особливості деяких таксонів деревних рослин в умовах інтродукції.</i>					2								
Тема 8. Стадії та етапи інтродукції рослин.			2						2				
<i>Колоквіум</i>					2								
Разом за модулем 1.			16		16		30		8		4		67
Модуль 2.Теоретичне прогнозування в інтродукції рослин. Підсумки інтродукції деревних рослин в Україну													
Тема 9. Методи інтродукції рослин (теоретичне прогнозування).			2						2				
<i>Критерії визначення успішності інтродукції деревних рослин за методом П.І. Лопіна, С.В. Сидієвої.</i>					2						2		
<i>Біологічні особливості покритонасінних деревних рослин в умовах інтродукції</i>							15						12
Тема 10. Інтродукційне районування України.			2										
<i>Інтродукційна ємність району</i>					2						2		

[illegible]

<i>Колоквіум</i>					2								
Разом за модулем 2			14		14		30		2		4		35
Усього годин			30		30		60		10		8		102

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Інтродукція рослин як наукова дисципліна	2
2	Поняття інтродукція, акліматизація, адаптація, натуралізація	2
3	Культивована дендрофлора України	2
4	Історія інтродукції рослин в Україну	2
5	Історія інтродукції рослин в світі	2
6	Теоретичні основи інтродукції рослин	2
7	Методи визначення перспективності інтродуцентів	2
8	Стадії та етапи інтродукції рослин	2
9	Методи інтродукції рослин (теоретичне прогнозування)	2
10	Інтродукційне районування України	2
11	Зони інтродукційних можливостей в Україні	2
12	Тема 12. Еколого-географічна класифікація перспективних для інтродукції в Україні деревних видів рослин	2
13	Елементарна вихідна інтродукційна одиниця	2
14	Результати інтродукції деревних рослин в Україну	2
15	Результати інтродукції деревних рослин в Україну	2

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН
1	Генетичні центри походження культурних рослин. Історія інтродукції рослин в світі та Україні, основні етапи	2
2	Методи оцінки успішності інтродукції рослин	2
3	Методи оцінки у успішності акліматизації рослин. Шкала ступенів акліматизації Є.В. Вульфа	2
4	Критерії визначення успішності акліматизації деревних рослин. Методика визначення успішності акліматизації шляхом визначення акліматизаційного числа за методом М.А. Кохна	2
5	Біоекологічні особливості деяких таксонів деревних рослин в умовах інтродукції	2
6	Біоекологічні особливості деяких таксонів деревних рослин в умовах інтродукції	2
7	Біоекологічні особливості деяких таксонів деревних рослин в умовах інтродукції	2
8	Колоквіум	2
9	Критерії визначення успішності і прогнозу інтродукції деревних рослин за методом П.І. Лапіна, С.В. Сидневої. Методика визначення успішності інтродукції за методом інтегральної числової оцінки життєздатності та перспективності інтродукції дерев та кущів на основі візуальних спостережень	2
10	Інтродукційна ємність району інтродукції	2
11	. Швидкість акліматизації рослин	2
12	. Інтродукційне районування України	2
13	Методи прогнозу успішності інтродукції деревних рослин	2

14	Методи прогнозу успішності інтродукції деревних рослин	2
15	Колоквіум	2

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біологічні особливості голонасінних деревних рослин в умовах інтродукції	15
2	Історія інтродукції рослин в Україну	15
3	Біологічні особливості покритонасінних деревних рослин в умовах інтродукції	15
4	Швидкість акліматизації рослин	15

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- Модульне тестування;
- захист лабораторних та практичних робіт;

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Інтродукція рослин як наукова дисципліна		
Лекція 1 (за наявності оцінювання)	ПРН 3, 5, 7, 17. В тому числі набуття практичних навичок роботи з методиками оцінки успішності інтродукції рослин та методиками визначення успішності акліматизації рослин.	-
Лабораторна робота 1.		25
Самостійна робота 1.		10
Лекція 2 (за наявності оцінювання)		-
Лабораторна робота 2.		25
Самостійна робота 2.		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Теоретичне прогнозування в інтродукції рослин. Підсумки інтродукції деревних рослин в Україну		
Лабораторна робота 3.	ПРН 3, 5, 17. В тому числі набуття практичних навичок визначення інтродукційної ємності району інтродукції та визначення швидкості акліматизації	25
Самостійна робота 3.		10
Лабораторна робота 4		25
Самостійна робота 4		10

Модульна контрольна робота 2.	рослин.	30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 \cdot 0,7 \leq 70$	
Екзамен		30
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Лабораторні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1425>);
- 1. Ковалевський С.Б., Демченко О.О., Курдюк О.М. Інтродукція рослин. Підручник. Київ: Компрінт, 2021. 219 с.
- 2. Ковалевський С.Б., Демченко О.О., Курдюк О.М. Інтродукція рослин. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2024. 205 с.
- 3. Ковалевський С.Б., Демченко О.О., Марчук О.О. Інтродукція та адаптація декоративних рослин: методичні рекомендації до вивчення дисципліни і виконання лабораторних робіт для студентів денної форми навчання ОС «Бакалавр» спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Київ: Компрінт, 2022. 34 с.
- 4. Ковалевський С.Б., Демченко О.О., Курдюк О.М. Інтродукція рослин. Навчально-методичний посібник. Київ: Компрінт, 2016. 136 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

- Сікура Й.Й., Капустян В.В. Інтродукція рослин (її значення для розвитку цивілізації, ботанічної науки та збереження біорізноманіття рослинного світу). Київ: Фітосоціоцентр, 2003. 280 с.
- Кохно Н.А., Курдюк А.М. Теоретические основы и опыт интродукции древесных растений в Украине. Ічня: ПП Формат, 2010. 185 с.
- Кохно М.А., Кузнецов С.І. Методичні рекомендації щодо добору дерев та кущів для інтродукції в Україні. Київ: Фітосоціоцентр, 2005. 48 с.

4. Кошно М. А., Гордієнко В. І., Захаренко Г. С. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева й кущі. Голонасінні: Довідник. / за ред. М. А. Кошна, С. І. Кузнецова. Київ: Вища школа, 2001. 207 с.
5. Кошно М. А., Пархоменко Л. І., Зарубенко А. У. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина І. Довідник / за ред. М. А. Кошна. Київ: Фітосоціоцентр, 2002. 448 с.
6. Кошно М. А., Трофименко Н. М., Пархоменко Л. І. та ін. Дендрофлора України. Дикорослі й культивовані дерева і кущі. Покритонасінні. Частина ІІ. Довідник / за ред. М. А. Кошна та Н. М. Трофименко. Київ: Фітосоціоцентр, 2005. 716 с.
7. Сикура Й.Й., Капустян В.В. Научные основы сохранения ex situ разнообразия растительного мира. Київ: Фітосоціоцентр, 2001. 192 с.
8. Кошно М.А. Історія інтродукції деревних рослин в Україні (короткий нарис). Київ: Фітосоціоцентр, 2007. 67 с.